

Uz 29. međunarodni geografski kongres (Seoul, 2000.) – sa stručne ekskurzije po Južnoj Koreji i Japanu

DRAŽEN NJEGAČ

U Seoulu, glavnom gradu Južne Koreje, od 14. do 18. kolovoza 2000. održan je 29. međunarodni geografski kongres pod motom "Living with Diversity". Na Kongresu je sudjelovalo nekoliko tisuća geografa iz cijeloga svijeta, najviše iz azijskih zemalja, posebno s Dalekog Istoka, ali i sa svih drugih kontinenata.

Nakon napornog četvorodnevno službenog programa s referatima, zasjedanjima studijskih grupa i komisija te zasjedanjima Međunarodne geografske unije, organizirane su stručne ekskurzije. Krenulo se iz Seoula na različite destinacije u Južnoj Koreji, Kini i Japanu. Jedna od najatraktivnijih ekskurzija bila je ona u Japan, pod nazivom "Japan u istočnoazijskom kontekstu", koja je trajala od 19. do 25. kolovoza.

UKRATKO O KOREJI

Korejski poluotok dug je oko 1100 km, a širok u najužem dijelu 160 km. Planine zauzimaju oko 70% površine, po čemu je Koreja jedna od najbrdovitijih zemalja na Svijetu. Planinski lanci koji se prostiru uz istočnu obalu strmo se spuštaju prema Japanskom moru (Korejci ga zovu Istočnim), dok se prema jugu i zapadu postupno spuštaju prema priobalnim ravninama, koje su i vodeća poljoprivredna područja Koreje. Poluotok je 38. paralelom podijeljen na Južnu i Sjevernu Koreju. Južna Koreja ima površinu od 99 373 km², a broji 44,6 milijuna stanovnika. Administrativno se sastoji od 9 provincija (*do*), područja glavnoga grada Seoula i šest metropolitanskih područja: Pusan, Taegu, Inchon, Kwangju, Taejŏn i Ulsan.

Pradomovina Korejaca je u Mandžuriji i drugim dijelovima sjeveroistočne Azije. Korejci su mongolskog podrijetla, ali imaju jedinstven jezik,

kulturu i običaje. Vrlo su topli i ljubazni ljudi, prijateljski raspoloženi prema strancima. Isto tako, oni su vrlo radišan i vrijedan narod. U Južnoj Koreji ne postoji nacionalna religija pa svatko ima slobodu vjerovanja. Smatra se da su oko 51% stanovništva vjernici. Od toga, 46% su budisti, 52% kršćani (39% prezbiterijanaca i 13% katolika), 1% konfucijanisti, a preostalih 1% druge religije. Korejci govore korejskim jezikom koji spada u grupu Uralo-altajskih jezika, zajedno s mađarskim, mongolskim i finskim. Korejsko pismo, han-gŭl, vrlo je jednostavno - sastoji se od 10 vokala i 14 konsonanata, a smislila ga je grupa znanstvenika pod pokroviteljstvom kralja Sejonga 1443.

Prvo kraljevstvo na prostoru Koreje zvano Ko Chosŏn bilo je osnovano 2333. p. n. e. Do 1. stoljeća p.n.e. tri drevna kraljevstva vladala su korejskim poluotokom i većim dijelom Mandžurije – Koguryŏ, Paekche i Shilla. Razdoblje njihove vladavine, od 57. p. n. e. - 668. poznato je pod nazivom razdoblje Triju kraljevstava. Kraljevstvo Shilla potčinilo je ostala dva 668. i po prvi puta 676. ujedinilo poluotok. Razdoblje od 676. do 935. bilo je zlatno doba korejske kulture. Dinastija Koryŏ bila je na vlasti od 918. do 1392. i uvela je aristokratsku vladavinu. Budizam je ustanovljen kao državna religija i imao je važnu političku i administrativnu ulogu. Naziv Koreja izvedenica je iz naziva te dinastije. Sljedeća dinastija, Chosŏn (1392.-1910.) bila je posljednja koja je vladala Korejom. Uvela je različite političke i ekonomske reforme, a najvažnija je bila prihvaćanje konfucijanizma kao državne ideologije. U tom je razdoblju izumljeno korejsko pismo. Seoul (tada pod nazivom Hanyang) postao je glavni grad 1394. Japanska invazija 1910. označila je kraj dinastije Chosŏn.

Koreja je ostala pod kolonijalnom vlasti Japana do kraja drugoga svjetskog rata. Nakon povlačenja Japanaca korejski poluotok je podijeljen na dva dijela: Južnu i Sjevernu Koreju. Korejski rat počeo je 25. 6. 1950. invazijom Sjeverne na Južnu Koreju, a mir je potpisan 1953. Nakon toga dvije su Koreje izabrale različite putove daljnjega razvoja, bez međusobnih kontakata, ali danas je sve aktualnije ponovno ujedinjenje Koreje, kao što su ujedinjeni Vijetnam i Njemačka.

Seoul (Sŏul) je sa svojih 10,2 mil. stanovnika (od korejskih 44,6 mil.) političko, financijsko, trgovačko, obrazovno i kulturno središte Južne Koreje. U njemu su sjedišta velikih korporacija, banaka, vladinih ureda, škola i sveučilišta, kazališta i drugih institucija. No, to je i grad s bogatim kulturno-povijesnim nasljedom i s velikim brojem spomenika koji svjedoče o njegovoj prošlosti. Seoul je bio sjedište vlade u Kraljevstvu Paekche još prije više od 1500 godina. Međutim, razvoj grada u stvarno političko središte počinje 1394. kad je postao glavni grad dinastije Chosŏn. Kulturne znamenitosti iz toga razdoblja, poznatog po svojim kulturnim dostignućima, važno su obilježje grada. Između ostalog, tu je šest originalnih gradskih vrata i ostaci nekad 10 km dugog gradskog zida, četiri glavne palače i vrt s kraljevskim hramovima. Ove i brojne druge građevine daju šarm današnjem Seoulu, kojim dominiraju moderne zgrade i četvrti, između

kojih se posebno ističe središnja poslovna četvrt s visokim poslovnim tornjevima i nova akademska četvrt sa sveučilištima, kongresnim dvoranama, stadionima i dr.

EKSKURZIJA

1. dan

Prvog dana krenuli smo iz Seoula prema jugu, do staroga kraljevskoga grada Kyŏngjua, gdje smo obišli najvažnija mjesta-svetišta i tradicionalno korejsko selo Yangdong. Kyŏngju je jedan od najstarijih gradova u Koreji, bio je glavni grad staroga kraljevstva Shilla. Kraljevstvo je razvilo budističku kulturu, o čemu svjedoče brojni hramovi, pagode i budistički kipovi. Zbog bezbrojnih povijesnih lokaliteta i kulturnih znamenitosti, Kyŏngju se s razlogom naziva "muzejom bez zidova". Smješten je u dolini rijeke Hyungsan, između dva planinska lanca, na mjestu gdje se sijeku dva rasjeda. Tuda prolaze glavni prometni pravci, čime je Kyŏngju od davnina predodređen kao prometno čvorište. U vrijeme najvećeg procvata kraljevstva Shilla, od 8. do 9. st., Kyŏngju je imao oko 180 000 stanovnika. Danas je to grad, za korejske prilike, srednje veličine, s oko 300 000 stanovnika, ali je najznačajnije povijesno i turističko središte Koreje, s više od 2 milijuna turista godišnje i jedno je od 10 najvažnijih svjetskih povijesnih mjesta s UNESCO-vog popisa povijesne baštine.

Sl. 1. Seoul - staro i novo (gradska vrata Namdaemun)

Sl. 2. Yangdong - tradicionalno selo

Tradicionalno selo Yangdong u blizini Kyōngjua jedno je od nekoliko takvih mjesta u državi. Do danas je zadržalo svoju tradicionalnu strukturu iz razdoblja rane dinastije Chosŏn. Selo se nalazi u brežuljkastom području pa su kuće raspršene unutar seoskog prostora, time da se kuće najstarijih seoskih starješina, vođa klanova, nalaze u višim, a njihovih potomaka u nižim dijelovima. Od povijesnih spomenika koje smo još posjetili treba spomenuti drevno groblje iz vremena kraljevstva Shilla (Daerŭng-won), hram Pulguksa iz 8. st. s pagodama, mostovima, kamenim stubištima i velikim zlatnim kipovima Bude, pećinu Sŏkkuram s velikim kipom Bude. Buda je smješten tako da gleda na Japansko more i svakoga jutra prima prvu zraku sunca koja dolazi na Korejski poluotok.

2. dan

Drugog dana nastavili smo za Pusan, drugi po veličini južnokorejski grad (3,9 mil. stanovnika) i najveću međunarodnu trgovačku luku, kao i središnji grad južnokorejske obalne industrijske regije. Nalazi se na Korejskom prolazu, nasuprot japanskom gradu Shimonosekiju, s kojim je povezan brodskim linijama. Iako na dobrom položaju, grad se počeo razvijati tek nakon 1876. kad

je dobio status međunarodne otvorene luke. Pošto smo brzim brodom prošli Korejski prolaz, stigli smo na japanski otok Kyūshū. Sjeverni dio otoka ima tradicionalnu ulogu ulaznih vrata Japana s azijskoga kontinenta. Različiti kulturni i politički utjecaji iz Koreje, Kine, Mongolije i dalje sa zapada, stizali su u Japan upravo preko sjevernog Kyūshūa i zatim se širili dalje prema istoku i starim japanskim političkim, ekonomskim i kulturnim središtima Ōsaki, Nari i Kyōtu.

Najveći i najvažniji grad otoka Kyūshūa je Fukuoka (1,3 mil. stanovnika). Današnja Fukuoka nastala je ujedinjenjem trgovačkog grada Hakate i samurajskog grada Fukuoke na početku 17. stoljeća. Kao najbliži veliki grad azijskom kopnu, Fukuoka je imala ključnu ulogu u komunikaciji između Japana i ostalog svijeta; veze sežu još u 1. stoljeće. U blizini Fukuoke nalaze se ostaci starog carskoga grada Dazaifu, koji je od 6. stoljeća imao zadaću da kontrolira japansku pomorsku granicu i upravlja Kyūshūom. Od staroga grada izgrađenog planski, s pravilnom mrežom ulica, danas nažalost nije ostalo gotovo ništa, osim nekoliko temeljnih kamena.

Na daljnjem putu prošli smo ravnicu Tsukushi, najveću aluvijalnu ravan na Kyūshūu, koju je formiralo nekoliko rijeka: Chikugo, najduža

rijeka Kyūshūa, Yabe, Kase i nekoliko manjih. To je važan poljoprivredni kraj gdje se na višim sjevernim dijelovima uzgaja čaj, povrće i voće, a u većem, nižem dijelu riža, pšenica i rogoz. Posebnost u pejzažu su kanali iskopani ljudskom rukom.

3. dan

Kumamoto, "grad šuma", smješten je u središnjem dijelu Kyūshūa, uz zaljev Shimabara. Nekad važan povijesni grad, Kumamoto je danas važno trgovačko i obrazovno središte. Ima 650 000 stanovnika i treći je po veličini na Kyūshūu. Razvio se oko poznatog dvorca iz 17. stoljeća, s obje strane rijeke Shirakawe.

Istočno od Kumamota nalazi se vulkansko područje Aso (najviši vrh 1524 m). Aso je najpoznatija kaldera na svijetu s dimenzijama 25x17 km. Aktivnost mu je počela prije 300 000 godina. Ravnjak oko kaldere prosječno je visok 800-900 m, a prekriven je do 150 metara debelim naslagama lave. U 20. stoljeću zabilježeno je više od 10 jačih erupcija, u kojima je ukupno poginulo više od 20, a ranjeno više od 130 ljudi. Oko vulkana su bogati pašnjaci i livade, koje iskorištava stanovništvo okolnih sela. Nacionalni park Aso jedan je od najstarijih u Japanu.

Sjeveroistočno od Asa nalazi se vulkan Kuju (najviši vrh 1787 m). Područje je to s brojnim termalnim izvorima. U turističkom je smislu postalo važno pošto je 1964. onuda izgrađena autocesta preko Kyūshūa. Područje Kujua jedno je od najiskorištenijih geotermalnih područja u Japanu. Geotermalna elektrana Hacchobaru, izgrađena 1977., najveća je u Japanu, s kapacitetom oko 110 000 kW. Rotirajuće turbine pokreće para od vruće vode 2000 m ispod površine zemlje. Poslije Filipina, Italije i Meksika, Japan je četvrti svjetski proizvođač geotermalne energije.

U istočnom dijelu Kyūshūa nalazi se Beppu (123 000 stanovnika), luka i jedna od najpoznatijih japanskih toplica. Razvio se kao veliko turističko središte u posljednjih 100 godina, zahvaljujući brojnim izvorima tople vode. Beppu je 1997. posjetilo više od 4 milijuna turista i oko 7 milijuna jednodnevnih gostiju. Posljednjih je godina sve veći broj stranih turista, prvenstveno Korejaca i Tajvanaca. Osim mnogih izvora vruće vode, brojne su i fumarole, solfatare i izvori vrućeg ljekovitog blata. U gradu se nalazi park Umi-jigoku (Morski pakao) s brojnim takvim izvorima i lijepo uređenim vrtovima. U rasjednim područjima oko Beppua nalazi se još sedam toplica.

Sl. 3. Beppu - "Morski pakao" (Umi-jigoku)

Sl. 4. Most Onomichi-Imabari (Shikoku-Honskū)

4. dan

Iz Beppua, brodom smo se prevezli na susjedni otok Shikoku, prešavši glasoviti prolaz Hoyo, poznat po naglim i jakim strujama. Zapadna obala Shikokua je dosta strma, zbog brojnih rasjeda, ali u pejzažu dominira terasni uzgoj mandarina, po kojima je poznat zapadni i sjeverni Shikoku. Shikoku je uglavnom brdsko-planinski otok, najmanji je i najrjeđe naseljen (4,2 mil. stanovnika, 223 st/km²) od 4 velika japanska otoka. Nema većega grada i svaka od 4 prefekture na otoku gravitira većim gradovima izvan otoka, Hiroshimi, Okayami, Ōsaki i Tōkyu. Industrija je koncentrirana u obalnom području unutarnjeg mora (Setonaikai), na sjeveru i sjeveroistoku. U preostalom dijelu otoka prevladava poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo. Otok je povezan mostovima s najvećim japanskim otokom Honshūom – most Kojima-Sakaide izgrađen je 1988., Kōbe-Naruto 1998., a Onomichi-Imabari 1999. (sl. 4).

Pristali smo u Yawatahami, luci, ribarskom središtu i središtu uzgoja mandarina (najskuplje mandarine u Japanu) i nastavili dalje prema sjeveroistoku otoka. Zaustavili smo se u gradu Uchiku, malom i lijepom mjestu s 12 000 stanovnika, poznatom po sačuvanim ulicama i kućama trgovaca voskom iz razdoblja Edo (1603.-1867.). Uchiko je danas uglavnom mjesto s prehran-

benom industrijom (duhan, shiitake gljive, voće), ali je najpoznatiji kao središte proizvodnje voska. Danas je to i poznato turističko mjesto s više od 500 000 turista godišnje. Nakon Uchika, posjetili smo grad Tobe (21 000 st.), poznat po proizvodnji keramike još od najstarijih vremena, a posebno u razdoblju Edo.

Najnovija cestovna veza koja povezuje Shikoku i Honshū izgrađena je 1999., a povezuje Imabari i Onomichi. Duga je 47 km, od čega oko 10 km otpada na deset mostova sagrađenih preko 9 otočića. Nakon kraće vožnje tom cestom došli smo do Hiroshime.

5. dan

Hiroshima je smještena na ušću rijeke Ote, na sjevernoj obali unutarnjeg mora. Povijest Hiroshime počinje 1589. kada je u delti Ote sagrađen dvorac (otuda i ime Hiroshima koje znači široki otok). Bila je jedan od najvažnijih japanskih gradova sve dok 6. 8. 1945. nije uništena atomskom bombom. Od grada su ostale samo ruševine. O tome danas svjedoče Kupola A-bombe i Memorijalni muzej mira (sl. 5). Smatra se da je do prosinca 1945. umrlo ukupno oko 140 000 ljudi od posljedica bombardiranja. Nakon toga grad se oporavio i postao važna luka, poslovno i industrijsko središte. Važna djelatnost je i uzgoj školjaka u Hirošimskom zaljevu (oko

Sl. 5. Kupola A-bombe u Hiroshimi

70% japanske proizvodnje). Hiroshima je i jedno od središta automobilske industrije (Mazda). Danas ima više od 1 milijun stanovnika i deseti je po veličini japanski grad.

Iz Hiroshime smo se brzim vlakom (*shinkansen*) odvezli u Ōsaku. Ōsaka je, uz Kôbe i Kyôto, jedno od središta područja poznatog pod imenima Kansai ili Kinki. Obično se upotrebljava prvi naziv; njime je nazvana i nova međunarodna zračna luka u Ōsaki, koja je sagrađena 1994. na otoku južno od grada, a s kopnom je povezana 5 km dugim mostom. U povijesnom smislu Kansai je bio gospodarsko, političko i kulturno središte zapadnog Japana oko 1500 godina pa stoga obiluje povijesnim spomenicima. Ōsaka se smjestila u delte rijeke Yodogawe, najveće rijeke Kansaija. Najstariju jezgru čini carska palača Naniwa-no-miya izgrađena na terasi u 7. st., na mjestu najpovoljnije komunikacije između unutrašnjeg mora i kopnenog vodenog puta rijekama Yodogawa i Yamatogawa. Na istom je mjestu sagrađen i novi dvorac Ōsaka-jo (sl. 6.), koji je 1583. podigao Toyotomi Hideyoshi, veliki vojskovođa koji je ujedinio Japan. Ōsaka je bila političko središte Japana do 1600. kad je Toyotomijev sin Hideyori poražen od Tokugawe Ieyasua u poznatoj bitci kod Seki-gahare. Kada je dvorac Ōsaka-jo 1615.

Sl. 6. Dvorac Ōsaka-jo u Ōsaki

razoren, šogunat Tokugawa obnovio ga je i transformirao Ōsaku u ekonomsko središte Japana. Za ere To-kugawa (1600.-1867.), Ōsaka je imala važnu ulogu kao trgovačko središte, a nakon restauracije Meiji (od 1868.) Ōsaka je postala moderan industrijski grad. Izgrađena je moderna luka, podignuta nova industrija i sagrađene nove četvrti. Danas ima 2,6 milijuna stanovnika (od čega 120 000 stranaca, uglavnom Korejaca). Karakterističan je velik broj dnevnih migranata (zaposlenih i studenata) zbog kojih dnevno Ōsaka ima do 3,8 milijuna stanovnika. No, postoji također i druga strana medalje - Ōsaka ima vrlo velik broj beskućnika koji se mogu vidjeti na različitim mjestima, od željezničkog kolodvora do carskog parka. Metropolitansko područje Ōsake širi se u radijusu od 40-60 km od središta grada i ima ukupno 12 milijuna stanovnika.

6. dan

Oko 30 km istočno od Ōsake nalazi se Nara, najstariji glavni grad Japana. Leži u plodnoj tektonskoj udolini gdje je od davnine bio moguć uzgoj poljoprivrednih kultura. Stoga je tu nastala jezgra japanske države, o čemu svjedoče brojni kulturno-povijesni spomenici. Stari grad je sagrađen 710. godine na sjevernom rubu udoline i

imao je, kao i svi gradovi toga razdoblja, pravilnu mrežu ulica. Nara je bila i važno religijsko središte pa je funkciju glavnoga grada izgubila već 784. godine, radi toga da bi se smanjio utjecaj budističkih svećenika na vladu. No, Nara je ostala religijsko središte. Danas su sačuvani mnogi budistički hramovi i pagode pa je Nara i važno turističko središte (sl. 7). Ističe se velikim kompleksom carskog parka koji je specifičan po svojim jelenima. U 8. stoljeću, kad je Nara postala glavnim gradom, jeleni su smatrani božanskim bićima pa su sve do danas strogo zaštićeni. Povremeno je zaštita bila vrlo stroga pa se ubijanje jelena kažnjavalo čak i smrću. Nakon drugoga svjetskog rata njihova je svetost opozvana. Danas oko 1200 jelena obitava u parku i slobodno njime šće privlačeći pažnju brojnih turista. Od mnogo značajnih hramova treba spomenuti Todaiji, koji je poznat po kipu Velikog Bude, najvišem na svijetu (15 m). Međutim, moderni razvoj nije zaobišao ni Naru. Zbog blizine Ōsake i Kyôta moderna urbanizacija uzela je maha pa se stambene zone šire u nizini i po okolnim brdima, a većina stanovništva zaposlena je u Ōsaki, pa i Kyôtu. U blizini grada danas se gradi Kansajski akademski grad koji, uz stambenu, ima i razvojno-istraživačku funkciju.

Sl. 7. Carski park u Nari

Sl. 8. Kyôto - pogled s ulaznih vrata hrama

Bivši glavni grad Japana, Kyôto, smješten je u dolini gornjeg toka Yodogawe. Krajem 8. stoljeća (794.) dobio je funkciju glavnoga grada, što je ostao više od 1000 godina, sve do 1868. kad je glavnim gradom postao Tokyo. Kyôto je grad bezbrojnih budističkih i šintoističkih hramova i kraljevskih palača, koji su raspoređeni po cijelom gradu (sl. 8). Kada je izgubio političku funkciju, počeo se razvijati kao moderan industrijski grad, tako da danas u središnjim dijelovima grada dominira moderna arhitektura, ali tradicionalne drvene kuće još uvijek se mogu naći u uskim uličicama. Nova zgrada željezničkoga kolodvora u Kyôtu, koja služi kao vidikovac otkuda se pruža pogled na cijeli grad, rekonstruirana je prema konceptu: "Povijest se može razumjeti s geografske perspektive" (kako kaže jedan natpis). Kyôto je središte japanske umjetnosti.

Na kraju osobno

Posjetom Kyôtu završila je i stručna ekskurzija u Japan, ali ne i zanimljivo putovanje. Na povratku kući, leteći preko Sibira uživao sam u njegovim beskrajnim prostranstavima i istovremeno razmišljao o dva prekrasna tjedna provedena na mjestima na koja ću se sigurno jednog dana vratiti.

LITERATURA

- Jo, W. R., Tamura, T. i dr.: Japan in East Asian Context, A Field Trip Guidebook, Seoul, 2000.
- Kwon, H. J., Huh, W. K. (ed.): Korea. The Land and People, Kyohaksa, Seoul, 2000.